

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในรูปแบบของหมู่บ้านวนศาสตร์ชุมชนต้นแบบ นั้นเป็นการศึกษาวิจัยทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่ไปกับการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ นั้นๆ โดยจะมีวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อ จะได้ร่วมกับบริหารจัดการด้านป่าไม้ของประเทศ เพื่อการดำรงอยู่ของทรัพยากรป่าไม้และเพื่อประโยชน์ ในการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นในอนาคตได้อย่างยั่งยืนต่อไป ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนควบคู่ไปกับการศึกษาทรัพยากรธรรมชาตินั้นได้แบ่งประเด็นหัวข้อหลักเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ศึกษาด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าป่าชุมชนบ้านสะพานไทร เป็นป่า ที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติค่อนข้างน้อย ลักษณะพื้นที่เดิมเป็นทุ่งหญ้าเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ไม้ยืนต้นเดิมที่พบมีขึ้นเป็นป่าละเมาะประปราย ได้แก่ ไม้ตำเสา(กรีนเกรา) กระโดน , มะหาด, ต้นเมา, ต้นหมุย , ต้นคอแห้ง และ ต้นรสสุคนธ์ ฯลฯ ปี พ.ศ.2533 ได้รับการส่งเสริมเป็นพื้นที่ป่าชุมชน ทางหมู่บ้านจึงได้ทำการปลูกไม้โตเร็ว เพื่อต้องการปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพป่าให้ มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น ยางนา , ตะเคียนทอง, ศรีตรัง , หูกวาง ฯลฯ แต่เนื่องจากพันธุ์ไม้ที่ปลูกยังขาดการดูแลและการบริหารจัดการที่ดี จึงมีเปอร์เซ็นต์การรอดตายค่อนข้างน้อย

2 ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน ราษฎรบ้านสะพานไทรประมาณ 85 % ประกอบอาชีพการเกษตรเช่น ทำสวนยางพารา การเลี้ยงโคพื้นเมือง เลี้ยงสุกร และปลูกผัก โดยจะมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 96,000 บาท /ครัวเรือน/ ปี พื้นที่การเกษตร ประมาณ 3,721 ไร่ กลุ่มที่รับราชการมีประมาณ 2% รายได้เฉลี่ย ครัวเรือนละประมาณ 100,000 – 200,000 บาท /ครัวเรือน/ ปี ส่วนอาชีพอิสระหรือลูกจ้างหน่วยงานรัฐและเอกชนประมาณ 13 % โดยภาพรวมชาวบ้านมีฐานะใกล้เคียงกัน มีเพียงไม่กี่ครัวเรือนที่มีฐานะร่ำรวยที่โดดเด่นมากเป็นพิเศษ

3 ศึกษาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เนื่องจากพื้นที่ป่ายังไม่มีทรัพยากรให้ได้ใช้ประโยชน์มากนัก ดังนั้นเป็นเพียงการกำหนด กฎ ระเบียบ ของป่าชุมชนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านสะพานไทรในโอกาสต่อไป เช่น (1.) ไม้อนุญาตให้ตัดไม้ในป่าชุมชนเพื่อนำไปค้าขาย (2.) ชาวบ้านคนใดตัดไม้ไปใช้ประโยชน์ 1 ต้น จะต้องปลูกทดแทน 5 ต้น และดูแลรักษาจนกว่าต้นไม้จะตั้งตัวได้ (3.) บุคคลใดลักลอบตัดไม้ มีบทลงโทษปรับเงิน 5,000 บาท / ต้น หรือส่งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย (4.) หากคณะกรรมการเห็นว่าไม้ชนิดใดลดลงเหลือน้อย ก็จะไม่อนุญาตให้ตัด หรือเก็บผลผลิต และรีบปลูกเพิ่ม โดยด่วน